

ע"פ 7967/11 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 7967/11

לפני:

כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט צ' זילברטל

המערער:

פלוני

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה
בתפ"ח 1944-12-09

בשם המערער:

עו"ד קוסטא גדעון

בשם המשיבה:

עו"ד סיגל בלום

פסק-דין

השופט נ' הנדל:

1. זהו חלקה השני של ההכרעה בערעור זה, המעלה סוגיה משפטית לא שגרתית. ברקע, גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה בתפ"ח 1944-12-09, אשר בהתאם להסדר טיעון גזר על המערער, הסובל מפיגור שכלי, עשרים שנות מאסר בפועל בגין עבירת רצח - עונש מופחת על פי סעיף 300א לחוק העונשין, התשל"ז-1977 - בה הורשע על פי הודאתו. הערעור מתמקד בהכרעת שופטי הרוב (השופטים ר' סוקול ות' נתנאל-שרון) כי המערער ירצה את עונשו בין כתלי בית הסוהר, ולא במעון נעול לאנשים הסובלים מפיגור שכלי - בהתאם לגישת המיעוט (סגן הנשיאה ש' ברלינר).

השתלשלות האירועים

2. כמפורט בפסק הדין החלקי שניתן בערעור זה, ביום 9.1.2013, המערער, יליד 1983, הורשע במסגרת הסדר טיעון, ועל פי הודאתו, בעבירת רצח. מעובדות כתב האישום עולה כי ביום 13.2.2009 לקראת השעה 22:00, הגיעו המערער ובת זוגו (להלן: בת הזוג) לדירת שכנתם (להלן: המנוחה), ישבו בחברתה ועודדו אותה לשתות משקאות חריפים. במהלך הערב התפתח ויכוח בין המערער ובת זוגו לבין המנוחה - אשר דרשה כי המערער יפרע חוב כספי שהוא חב לה. בשלב זה החליטו בת הזוג והמערער להמית את המנוחה, חנקו אותה בידיהם והידקו סביב צווארה חגורה עד שגרמו למותה, תוך ניצול היותה בגילופין. אחר הדברים האלה, גנבו המערער ובת זוגו ארנק מתוך תיקה של המנוחה, ועזבו את המקום.

לאחר הגשת כתב האישום, נעצר המערער עד תום ההליכים נגדו, ובהתאם להוראות בית המשפט המחוזי שהה בתקופת המעצר באגף הנעול במעון למפגרים (להלן: מעון נעול). לאחר גלגולים שונים, גיבשו הצדדים הסדר טיעון והסכימו כי המערער יישפט לפי סעיף 300א(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 - המאפשר לחרוג מעונש החובה הקבוע בעבירת הרצח, מקום בו יכולתו של הנאשם להבין את הפסול שבמעשהו, או להימנע ממנו, הוגבלה במידה ניכרת בשל הפרעה נפשית חמורה או ליקוי בכושרו השכלי. בית המשפט המחוזי קיבל את הסדר הטיעון, הרשיע, כאמור, את המערער וגזר עליו עונש מאסר של עשרים שנה.

על רקע סעיף 19ד לחוק הסעד (טיפול במפגרים), התשכ"ט-1969 (להלן: חוק הסעד), הקובע כי "נידון אדם למאסר ומצא בית המשפט שהוא מפגר, רשאי הוא... לצוות שישא מאסרו במעון נעול", נדרש בית המשפט המחוזי לשאלת מקום ריצוי עונש המאסר. ועדת אבחון בפניה הובא המערער, בהתאם לסעיף 19ה לחוק הסעד, המליצה ברוב דעות (שלושה מחבריה) כי ירצה את עונשו בבית הסוהר, באגף המיועד לאנשים עם פיגור קל. מנגד, שניים מחברי הוועדה הצביעו על הסכנות הנשקפות למערער בין כתלי הכלא, וסברו שיש לאפשר לו לרצות את מאסרו במעון נעול. חוות דעת מטעם המעון בו שהה המערער מאז 14.2.2009, תמכה בעמדת המיעוט והדגישה כי ריצוי העונש במקום ימנע "פגיעה, התעללות וניצול" במערער, ויסייע לו בהיבט השיקומי.

כאמור, בית המשפט המחוזי אימץ, בדעת רוב, את המלצת הוועדה, ופסק כי המערער ירצה את עונשו בבית הסוהר. זאת, בהתבסס על שלושה אדנים מרכזיים: חומרת העבירה שבה הורשע המערער, מעידה - לצד מעשים אלימים נוספים שביצע בעבר - על רמת מסוכנות גבוהה הנשקפת ממנו, ומחייבת כי ירצה את עונשו במתקן המסוגל לתת מענה לאיום זה; תקופת המאסר הארוכה שנגזרה עליו מעוררת ספק ממשי בדבר התועלת שהמערער עשוי

להפיק משהותו במעון הנעול, שכן האחרון אינו מורגל בטיפול באסירים המרצים מאסר כה ממושך. מן הצד האחר, קיימים בתי סוהר המסוגלים לתת מענה לצרכיו הייחודיים של המערער; לבסוף, שיקולי גמול מלמדים כי אין "להקל" בעונשו של המערער ולאפשר לו לרצות את עונשו במסגרת הנוחה יחסית של המעון הנעול. מנגד, הדגישה דעת המיעוט את פגיעותו של המערער, ואת הצורך להגן עליו מפני ניצול. על פי גישה זו, המעון הנעול מסוגל לספק הגנה הולמת על השוהים בו, ומשום כך אין בשיקול המסוכנות כדי להטות את הכף. אדרבה, ראוי להעדיף את זכותו של המערער לרצות את עונשו במתקן מותאם. מכאן הערער שלפנינו.

3. לטענת הסנגוריה, גזר דינו של בית המשפט המחוזי שגוי. המעון הנעול נועד, על פי חוק, לשמש כמקום ריצוי עונשי המאסר של עבריינים הלוקים בפיגור שכלי - ללא תלות בחומרת העבירות שביצעו. לפיכך, אין בסיס לטענה כי הסדרי הפיקוח והאבטחה בו אינם מספקים מענה הולם לסיכון הנשקף מן המערער. מנגד, בשירות בתי הסוהר אין מסגרת המתמחה בטיפול במפגרים, ומשום כך - ולא מטעמי "הקלה" בעונשו - ראוי לאפשר למערער לרצות את עונשו במעון הנעול. לעומת זאת, המשיבה הדגישה את עברו האלים של המערער, רוצח מסוכן, וסבורה שאין בתקופה שבה שהה במעון הנעול כדי לסלק את החשש מפני פגיעה עתידית בסובבים אותו - תוך ניצול תנאי המעון הנעול ופגיעות החוסים בו. כמו כן, ציינה כי קליטת המערער בבית הסוהר אינה מעוררת קשיים מיוחדים.

4. ביום 9.1.2013 ניתן פסק דין חלקי בערעור (הנשיא א' גרוניס, והשופטים נ' הנדל וצ' זילברטל) - ובמסגרתו ציינתי כי "באופן פרדוקסאלי הכרעה מלאה עתה תהא בגדר הכרעה מוקדמת מדי". זאת, מאחר ואמות המידה הכלליות המשמשות להכרעה בסוגיית מקום ריצוי העונש אינן מובילות בענייננו לתוצאה "סופית נחרצת ופסקנית": מחד גיסא, המערער השלים באותה עת ארבע שנים במעון הנעול, תוך השתלבות מוצלחת במסגרת השיקומית הפועלת בו. מאידך גיסא, לא ניתן היה להתעלם מרמת המסוכנות הגבוהה הנשקפת ממנו, ומן החשש כי דחפיו האלימים יתפרצו במהלך תקופת המאסר הארוכה שנותרה לו. לפיכך, נמנענו ממתן פסק דין סופי, והורינו על המשך עיכוב ביצוע פסק דינו של בית המשפט קמא, באופן שהמערער יוסיף בשלב זה לרצות את עונשו במעון הנעול. כמו כן, קבענו כי עד לתאריך 15.12.2013, יגישו עובדי המעון הנעול הודעת עדכון ביחס להתנהגות המערער.

ביום 3.12.2013 התקבלה הודעת עדכון מטעם המעון הנעול (להלן: הודעת העדכון), ובה נאמר כי המערער עודנו נמנע ממעורבות בתקריות אלימות. עם זאת, צוין כי הוא "רואה ביכולתו 'ללכת מכות' את אחד הכישורים הבולטים שלו", וכי לאור ממדיו הפיזיים נשקף ממנו סיכון ממש, אשר יכולתו של צוות המעון לתת לו מענה - מוגבלת. כמו כן, הובע החשש כי התנהגותו הטובה של המערער מניפולטיבית, ונועדה להשפיע על ההחלטה בדבר מקום ריצוי עונשו. עוד נאמר כי המערער נוטה לדיכאון, סובל מדימוי עצמי נמוך ואף הביע בעבר מחשבות אובדניות. בנוסף, הוא נח להשפעה, וישנו חשש כי יודח על ידי אחרים למעשי אלימות - אם כי חשש זה גדול יותר בבית הסוהר. בשורה התחתונה, חוות הדעת קבעה כי על אף מסוכנותו הגבוהה, השהות במעון תיטיב עם המערער.

ביום 8.9.2014, הוגש "עדכון תקופתי" מטעם המעון (להלן: העדכון התקופתי), ממנו עלה כי חלה "התדרדרות מסוימת" בהתנהגות המערער: הוא היה מעורב בשתי תגרות ידיים, התרבו המקרים שבהם התנהג באופן מניפולטיבי, ולעיתים אף עודד דיירים אחרים למעשי אלימות. לדעת עורכי העדכון, המערער הקפיד להתנהג כהלכה אך ורק כשחשש לאבד את מקומו במעון הנעול, ולכן ביקשו כי - תהיה הכרעתנו אשר תהיה - תישמר האפשרות להעביר את

המערער מן המעון במידה ויחול שינוי לרעה בהתנהגותו.

בדיון שהתקיים בעקבות הגשת העדכון התקופתי, ביום 2.10.2014, חל שינוי בעמדת המערער. סנגורו - אשר מחויבותו לייצוג המערער בצורה נאמנה, תוך רגישות למצבו, ניכרה לאורך כל הדיונים וראויה להערכה - הודיע כי המערער אינו מעוניין עוד לשהות במעון הנעול, וברצונו לרצות את יתרת עונשו בבית הסוהר. מן הדברים עלה כי המערער אף אינו מעוניין בהמשך בירור הערעור. כפי שהוזכר בפסק הדין החלקי, ויובהר להלן, המשמעות של צעד כזה בלתי הפיכה: המערער יחל לרצות את עונשו בבית הסוהר, ולא ניתן יהיה להשיבו למעון הנעול. נוכח האמור, הסנגור ביקש שלא לסיים את הדיון באותו יום. זאת, על מנת להגן על טובת מרשו - שמידת מודעותו להשלכות של ריצוי העונש בבית הסוהר לא הייתה ברורה - ולאפשר בירור מהותי של הערעור במידה ועמדת המערער תשתנה בעתיד. כדי להתגבר על הבעיה, הוחלט - באופן שהיה מקובל על שני הצדדים - לבטל את עיכוב ביצוע גזר דינו של בית המשפט המחוזי. המשמעות היא כי מן הבחינה המעשית, הועבר המערער לבית הסוהר. עם זאת, ערעורו נותר תלוי ועומד ונקבע כי יתקיים בו דיון נוסף בחלוף כחצי שנה (להלן: ההחלטה המאוחרת). מנגנון זה, הותיר את האפשרות של קבלת הערעור - ומכוחה, החזרת המערער למעון הנעול.

בחלוף כשמונה חודשים התקיים דיון נוסף בפני הרכב השופטים י' דנציגר, נ' הנדל וצ' זילברטל (נוכח פרישת הנשיא א' גרוניס). ערב דיון זה, הונחו לפנינו עדכונים מטעם שירות המבחן והמעון הנעול. מן הראשון (להלן: הודעת שירות המבחן) עלה כי המערער הוגדר כאסיר טעון פיקוח הזקוק למסגרת מתאימה, ולכן שולב בבית סוהר מג"ן (מרכז גוף-נפש) - שם הוא נוטל חלק בלימודי המדרשה, בה הוא פעיל באופן סדיר, ומתואר כאסיר "שקט, מנומס וחייכן". שירות המבחן סבר כי בשל מאפייני המערער, ראוי להיעזר בעניינו בגורמי המעון הנעול המתמחים בכך. במקביל, הוגשה, כאמור, חוות דעת מקדמית מטעם המעון, ובה נאמר כי המערער חווה מצוקה על רקע תחושתו כי הוא מאוים על ידי אסירים אחרים, ואף ביקש לשוב למעון הנעול. הודגש שהמערער זקוק להכוונה וכי השבתו למעון, שם היה לו "טוב ונוח יותר", תתרום לתהליך השיקום שלו. בעדכון שהוגש לאחר הדיון, ציינו גורמי המעון כי על אף שהיה מעורב בתגרות אלימות רק במקרים מעטים ובעצימות נמוכה בתקופת שהותו במקום, "רמת הסיכון הנשקפת ממנו לדו"רים חסרי הישע של המעון הנעול נותרה גבוהה, זאת לאור עברו האלים וכוחו הפיזי הניכר". כמו כן, הודגש כי בפגישה עם המערער לא נמצאו אינדיקציות לכך שהשהות בבית הסוהר "גרמה להתדרדרות או פגיעה משמעותית במצבו הנפשי" (להלן, במשותף, חוות הדעת המאוחרת). בחוות דעת נוספת, מטעם שירות בתי הסוהר, הודגש כי המערער הינו אסיר הזקוק להכוונה ותמיכה, וכי בכלא הוכנה עבורו תכנית טיפולית תפקודית התואמת את מאפייני אישיותו. המערער מצוי תחת מעקב מתמיד של עו"ס, משתלב בתכניות שונות - החל בפעילות מוזיקה וכלה בתכנית טיפולית בשיטה של "כלכלת-אסימונים" - ומשתף פעולה עם הגורמים הרלוונטיים (להלן: חו"ד שב"ס). אחרון, הוצגה בפנינו עמדת משרד הרווחה (עו"ס ראשי לחוק הסעד (טיפול במפגרים)), על פיה "אין אנו רואים בהחזרתו של [המערער] ל"מעון הנעול" הליך מחויב או הכרחי".

ב"כ הצדדים נחלקו בעמדתם. התובע סבור כי יש לדחות את הערעור. זאת, גם לנוכח המגבלות הקשורות בקיבולת של המעון הנעול - ועל אף שיש בו מקומות פנויים נכון להיום. מנגד, הסניגור חלק על האמור בחלק מחוות הדעת שהובאו לעיל, והדגיש את השורה התחתונה העולה מהן - כי מרשו יפיק תועלת מן השהות במעון הנעול. לפיכך, הוא סבור שיש לקבל את הערעור.

5. כפי שהובהר כבר בפסק הדין החלקי, בעניינו אין מחלוקת כי המערער סובל מפיגור קל. עוד נקבע, כי המנגנון הקבוע בסעיף 19ד לחוק הסעד אינו מוגבל אך למפגרים שהורשעו בעבירות קלות, או נידונו לתקופות מאסר קצרות – ועל כן, בית המשפט רשאי לקבל את בקשת המערער, ולהורות כי ירצה את עונשו במעון נעול. אולם, סמכות זו הינה סמכות שבשיקול דעת, כך שההכרעה בעניין –

"דורשת קביעת אמות מידה שתכלולנה, בין היתר, סיכון מול שיקום; האינטרס הציבורי אל מול אינטרס היחיד הסובל מפיגור; מידת הצורך להגן על המערער מפני החוויות הקשות אותן הוא עלול לחוות בבית הסוהר כנגד מידת הצורך להגן על שוכני המעון מהמערער עצמו; התאמת מסגרת בית הסוהר לאסיר הסובל ממגבלות לעומת התאמת אסיר כזה שנדון למאסר ממושך למעון הנעול" (פסקה 6; ראו גם ע"פ 2059/12 פלוני נ' מדינת ישראל, פס' 23 לחוות דעתו של השופט י' דנציגר ופס' 10 לחוות דעתו של השופט י' עמית (20.8.2013)).

מן הדברים הללו עולה כי אף שעבירת הרצח בה הורשע המערער – כמו גם עונש המאסר הממושך שהוטל עליו – אינם שוללים את הסמכות להורות כי ירצה את עונשו במעון הנעול, יש בהם כדי להשפיע על שיקול הדעת של בית המשפט בעניין. כך, ההרשעה בעבירת אלימות חמורה עשויה להעיד על רמת מסוכנות גבוהה הנשקפת מהמערער, ולתמוך במסקנה כי אינטרס הציבור מחייב את כליאתו במתקן מאובטח היטב – קרי, בית סוהר. תקופת המאסר הארוכה שנגזרה על המערער רלוונטית אף היא: מחד גיסא, היא מצמצמת במובן מסוים את משקלו של אינטרס השיקום, אשר חשיבותו עולה, מטבע הדברים, ככל שמועד השחרור מתקרב. מאידך גיסא, היא מעצימה את הסיכון הנשקף לסביבתו של המערער. כפי שנאמר בהודעת העדכון ובעדכון התקופתי מטעם המעון הנעול, התנהגותו של המערער מניפולטיבית, ויש חשש מהותי כי בהעדר תמריץ להתנהגות טובה – בדמות החשש מפני העברה לבית הסוהר – יתפרצו בשלב כלשהו דחפיו האלימים, וסביבתו תיפגע.

בהקשר זה ראוי להדגיש כי חוק הסעד אינו מכיל הוראה המאפשרת להעביר "מפגר" שהוחלט כי ירצה את עונשו במעון נעול, לבית הסוהר. זאת, בניגוד להסדר שאומץ לא מכבר לגבי קטינים, ובמסגרתו הוענקה לבית המשפט מעין "סמכות נמשכת" להורות על העברתם מן המעון הנעול – בין היתר, כאשר הם מסכנים את עצמם או את סביבתם (סע' 25א לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971). את האיזון בין השיקולים הנוגדים העומדים על הפרק עלינו לערוך, אפוא, בהתחשב בנתון שעניינו סופיות ההכרעה.

6. ניתן להצביע על שלושה מוקדי מתח בעניינו של המערער. הראשון, תוקף מול נפגע. הוצג חומר המלמד כי המערער עלול להפעיל את ממדיו הגדולים וכוחו הפיזי הרב נגד אלה מתוך הקבוצה שהם חלשים ממנו. אמנם, מעורבותו במעשי בריונות במהלך שהותו במעון הנעול הייתה מעטה, אך – כפי שיובהר להלן – קיים חשש כי משבית משפט זה יקבל את הערעור, יגדל הסיכון להתנהגות אלימה מצד המערער. השני, הוא, כפי שצוין לעיל, טיבה הסופי של ההכרעה: בהעדר הוראת חוק המאפשרת זאת, פסק הדין באשר למקום ריצוי העונש סופי ובלתי הפיך. השלישי, העבר

מול ההווה. עד עתה, נמנע, כאמור, בית המשפט במכוון ממתן פסק דין סופי בעניין, על מנת לאפשר את בחינתו על ציר הזמן, תוך הרחבת התמונה העובדתית הרלוונטית. אולם, נראה כי בחלוף שבע שנים מאז החל המערער לרצות את עונשו, התגבשה תשתית עובדתית מספקת; לפיכך, לא ניתן עוד "למשוך" בדרך דומה את שלוש עשרה שנות המאסר שנתרו למערער. לשון אחר, חלפו שבע שנים, אך בפני המערער ניצבות עוד 13 שנות מאסר שעלינו להכריע היכן ירצו.

שלושת המוקדים מצביעים על הקושי בהכרעה בתיק זה. אף שהחוק מאפשר להורות כי המערער ירצה את עונשו במעון הנעול, תקופת המאסר הארוכה שנתרה לו מציבה בפניו מספר מכשולים. ראשית, למדנו מגורמי המעון כי בדרך כלל אדם נמצא שם לתקופות קצרות יחסית – כך שקיימת עמימות לגבי התאמת המוסד להתמודדות עם אסירים מסוגו של המערער. זאת ועוד, במשך תקופה מסוימת העדיף המערער עצמו לרצות את עונשו בבית הסוהר, דבר שהוביל למעלות ומורדות בהתנהגותו. ככל שיתקבל הערעור, לא ניתן יהיה להשפיע על התנהגות המערער באמצעות "איום" בהעברתו מן המעון הנעול – שכן הדבר יהיה בלתי אפשרי – ובכך יש כדי לשנות את המצב מן הקצה אל הקצה. בנסיבות אלה, יש לתת משקל לכך שגם אם מנקודת מבטו של המערער מוטב כי ירצה את מאסרו במעון הנעול, חוות דעת המומחים מלמדות כי הוא מסוגל לרצות את עונשו בבית הסוהר. כפי שנאמר, השבתו למעון הנעול אינה הכרחית. מן הצד האחר, לא ניתן לבחון את העניין רק מנקודת מבטו של המערער – אף שמדובר בוודאי בשיקול חשוב. יש בסיס לחשש שהשאריתו במעון תהפוך דיירים אחרים במקום לקורבנות פוטנציאליים. אל מול הסיכון שנשקף למערער בבית הסוהר עומדת המסוכנות הנשקפת ממנו לסובביו בהיותו במעון הנעול. לא ניתן להתעלם מהנזק הפוטנציאלי לדיירים אחרים היה ונאפשר למערער לרצות את התקופה הארוכה שנתרה למאסרו במעון הנעול. אין באפשרות העקרונית להעמידו לדין במידה ויעבור עבירת אלימות במהלך שהותו שם כדי לסלק את החשש. לא תמיד ניתן לקבל תמונה המאפשרת העמדה לדין מכוח הגשת תלונות על ידי הנפגעים – וקושי זה מתעצם נוכח המאפיינים של דיירי המעון הנעול.

7. על אף הקושי האמור, סבורני כי בניגוד למצב ששרר במועד בו ניתנו פסק הדין החלקי וההחלטה המאוחרת, התשתית הנחוצה להכרעה מונחת כעת בפנינו. כמובן, נותרו סימני שאלה ועסקינן בתחזיות, אך עיכוב נוסף של ההכרעה אינו רצוי – ואינו נחוץ עוד. אכן, דחייתה עד למועד זה תרמה רבות להבהרת התמונה הנדרשת לשם קבלת החלטה מאוזנת וראויה: במהלך פרק הזמן שחלף, ו"בזכות" עמדת המערער, התבררו לא רק ההשלכות של שהותו במעון הנעול אלא אף בבית הסוהר – שם הוא שוהה למעלה משנה (ליתר דיוק, מאז יום 5.11.2014). גם עתה ההכרעה אינה קלה. קיימים נימוקים בעד ונגד שני המסלולים, בית הסוהר והמעון הנעול, ונכונה העמדה לפיה קיים סיכון בכל דרך שתיבחר: בעוד הסיכון בבית הסוהר הוא לפגיעה במערער, הסיכון במעון הנעול הוא כי המערער יפגע באחרים.

עם זאת, אין מנוס מן המסקנה כי האיזון הראוי בין אינטרס הציבור ואינטרס המערער תומך בתוצאה אליה הגיע בית המשפט המחוזי. המערער נידון לעונש בן עשרים שנות מאסר בפועל; 13 מתוכן עדיין לפניו. כפי שעולה מחוות הדעת השונות שהוגשו בהליך, רמת המסוכנות הנשקפת ממנו גבוהה – והיא מתעצמת במעון הנעול, בשל הסדרי הפיקוח והאבטחה הקיימים בו. יתר על כן, נוכח התנהגותו המניפולטיבית של המערער – אשר בתקופה בה ביקש לעבור לבית הסוהר, חלה הידרדרות בהתנהגותו והוא היה מעורב בתקריות אלימות או אלימות למחצה – ביקש, כזכור, צוות המעון הנעול כי אם יוחלט להותיר את המערער במקום, "תישמר האפשרות לערער על ההחלטה במקרה ויחול שינוי לרעה בהתנהגותו". זאת, מתוך הנחה כי יש צורך ב"שוט", בדמות סילוק אפשרי מן המעון, על מנת לעודד את המערער

להתנהגות טובה. דא עקא, נוכח סופיות ההכרעה שעלינו לקבל כעת, הרי שלא ניתן להותיר עוד את השוט מונף מעל לראשו של המערער. משעה שיינתן פסק דין סופי המורה כי ירצה את עונשו במעון הנעול, לא ניתן יהיה להעבירו בהמשך לבית הסוהר. בנסיבות אלה, יש לייחס משקל רב לחשש כי הבטחת מקומו של המערער במעון תיתן דרור לדחפיו האלימים, ותהפוך אותו לאיום ממשי על סביבתו.

מנגד, ובניגוד לעמימות העובדתית ששררה במועדי מתן פסק הדין החלקי וההחלטה המאוחרת, התמונה באשר לאינטרס המערער בריצוי העונש במעון הנעול בהירה כעת. את שנת מאסרו האחרונה עשה המערער בין כתלי בית הסוהר, ואף שהוא נתקל שם בקשיים - לרבות חיכוכים מסוימים עם אסירים אחרים - חוות הדעת המאוחרת מלמדת בבירור כי לא נגרמו לו נזקים. מסקנה זו עולה בקנה אחד עם הודעת שירות המבחן וחוו"ד שב"ס, מהן עולה כי המערער שובץ בכלא מג"ן, המוגדר כ"מתקן כליאה ייחודי הנותן מענה של ליווי, פיקוח, תמיכה ומעקב לאסירים חלשים המאופיינים בתחלואה נפשית וזקוקים למעטפת טיפולית ייחודית". מבלי להידרש לדיון מעמיק אודות טיב הפעילויות בהן מעורב המערער, כמפורט בחוו"ד שב"ס, ומידת תרומתן לשיקומו - די אם אומר כי החומר שבפנינו מלמד כי השתהות בבית סוהר ייחודי זה מצמצמת בצורה ברורה את הפגיעה במערער.

במידה רבה, ניתן לומר כי ריצוי העונש בכלא מג"ן, העונה על הצרכים הנובעים מפיגורו השכלי הקל, ותורם לשיפור תפקודו היומיומי של המערער ולשיקומו, מהווה מעין פתרון ביניים המאזן כהלכה בין השיקולים הנוגדים.

על כך אוסיף כי נכון הוא שבמעון הנעול ישנו כיום מקום פנוי, אולם מספר המקומות בו מוגבל. בדרך כלל, השוהים בו נמצאים לתקופות קצרות, בנות מספר חודשים, כך שהתחלופה במקום רבה. לפיכך, מעבר לסיכון הפיזי הנשקף מן המערער, אין זה ראוי כי שהותו הממושכת במקום תבוא "על חשבון" דיירים פוטנציאליים רבים יותר, העשויים להפיק תועלת רבה יותר ממוסד זה - ומזווית אחרת, עלולים להיפגע באופן חמור יותר בבית הסוהר.

זאת ועוד, בנסיבות העניין נוצרה תוצאה ייחודית - מעין "פלגין שיעורא": חלוקת תקופת המאסר בין המעון הנעול ובית הסוהר. תוצאה זו אמנם לא הייתה מכוונת, אך ניתן לומר שיצרה איזון משלה. מחוות הדעת המקצועיות עולה שהשהייה במעון הנעול "ריככה" את נחיתתו של המערער בבית הסוהר - עד כי כיום לא נשקפת לו סכנה ממשית מן השתהות שם, וכפי שנקבע על ידי המומחים אין הכרח להחזירו למעון הנעול. למעשה, המערער עצמו הגיע, לפחות בשלב מסוים, למסקנה כי ייטב לו לרצות את יתרת עונשו בבית הסוהר. הנה כי כן, "חלוקת" המאסר בין בית הסוהר והמעון הנעול, כפי שנוצרה בפועל, העניקה משקל הולם לאינטרס המערער ובכך יש כדי להקל על ההחלטה הנוכחית, לפיה ירצה את יתרת עונשו בבית הסוהר.

8. סוף דבר, אציע לחברי לדחות את הערעור, ולהותיר על כנו את גזר הדין של בית המשפט המחוזי, אשר הורה כי המערער ירצה את יתרת עונשו בבית הסוהר. מובן כי על שירות בתי הסוהר להתחשב ככל האפשר בצרכי המערער, ולהבטיח כי ישובץ במסגרת שתשמור על כבודו.

ש ו פ ט

השופט י' דנציגר:

אני מסכים.

ש ו פ ט

השופט צ' זילברטל:

אני מסכים.

ש ו פ ט

אשר על כן, הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט נ' הנדל.

ניתן היום, כ"ה בכסלו התשע"ו (7.12.2015).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט
